

Al servei del creixement interior

Una breu guia

Maria Fradera — Teresa Guardans

www.otsiera.com

(otsiera@otsiera.com)

Presentació d'algunes propostes de treball

Ens sentim participants d'un gran esforç col·lectiu que procura afavorir el desenvolupament de les criatures en totes les seves dimensions i ens agradaria aportar-hi el nostre granet de sorra. Amb aquest objectiu, desitgem compartir un itinerari de reflexió que s'ha anat concretant en una sèrie de suggeriments i propostes didàctiques, molt obertes, que poden donar peu a dinàmiques diverses segons els entorns de treball i les diferents possibilitats. Uns materials que trobareu a www.otsiera.com i que comentarem en aquestes pàgines.

Com podria pretendre dir que ja sóc humà? —es preguntava Confuci fa 2500 anys. I la seva resposta ja era tota una lliçó: Tot el que us puc dir és que ho intento amb tot l'interès i que ensenyo els altres sense defallir.¹ Confuci ens recorda que naixem humans "en potència", preparats per aprendre'n, en contacte amb altres éssers humans, en les condicions pròpies de cada temps. Es tracta doncs d'un aprenentatge dinàmic, en transformació, ja que cada època presenta els seus horitzons, reptes, riqueses i dificultats. I els moments de grans canvis socioculturals obliguen a repensar-ho gairebé tot, a assajar, a recrear... Com està succeint avui.

Tots plegats som conscients que, en relativament poc temps, l'escenari de vida ha quedat radicalment transformat. I el que potser encara és més important: que no deixarà de canviar, ja que el canvi constant i continu sembla que passa a ser la base mateixa del nou marc de subsistència. Unes transformacions que demanen repensar-ho tot: els sistemes polítics, les estructures socials, les relacions interpersonals, els fonaments ètics, els models econòmics, la relació amb el medi o el paper de les ciències. I en un lloc ben nuclear, l'educació: convidats (o urgits) a repensar les vies per on "aprenem a ser humans", o a través de les quals *aprenem a ser*, simplement. Perquè és en aquest escenari modelat per les tecnologies de la informació, per la força de la innovació constant, la transformació permanent dels sabers, els reptes de la globalització, etc., on neixen i creixen les nostres criatures. Un escenari que, entre altres coses, modifica:

- la concepció de l'ésser humà
- la forma de donar sentit a la realitat i a la vida
- el significat de conèixer
- l'ús que en fem de les pròpies capacitats, el seu desenvolupament.

I és en aquesta realitat tan nova i creada per nosaltres, els éssers humans, on desitgem, per damunt de tot, que les criatures puguin viure felices, desplegant tot el seu potencial de ser.

Felices: estimant la vida, valorant-la, descobrint-la, entregant-s'hi, dia a dia. I propiciar-ho té a veure amb que els oferim la possibilitat d'un contacte de qualitat amb la vida, la possibilitat d'aprendre a obrir els ulls, a interrogar-se, a atendre...

¹ *Analectes*, 7.33

El nostre propòsit té a veure amb afavorir el desenvolupament d'un jo atent, obert, que no es tanca sobre sí mateix.

Té a veure, també, amb explorar el significat de créixer: amb poder prendre més i més consciència d'un creixement que mai s'acaba perquè sempre "hi ha més", perquè la realitat no té límits: tant la que ens envolta, com la interior, nosaltres mateixos.

Té a veure amb maduresa personal, amb interès sincer, amb anar a fons; amb no quedar-se a la superfície; amb mirar de debò, amb atendre plenament.

Té a veure amb aquella actitud vital que portava a un Albert Schweitzer –quan ja tenia més de noranta anys!– a parlar dels mil prodigis que podia contemplar a cada instant (de "*l'irresoluble enigma de la presència d'una gota de pluja*") i de com "*aquests, com més anys passen, més es multipliquen*"². I a dir-ho irradiant joia, pau, llibertat personal, compromís amb tot i amb tothom.

On, quan, com, afavorim aquesta mirada meravellada que és la llavor i el fruit del profund interès per tota cosa, el camí obert a una vida amb sentit?

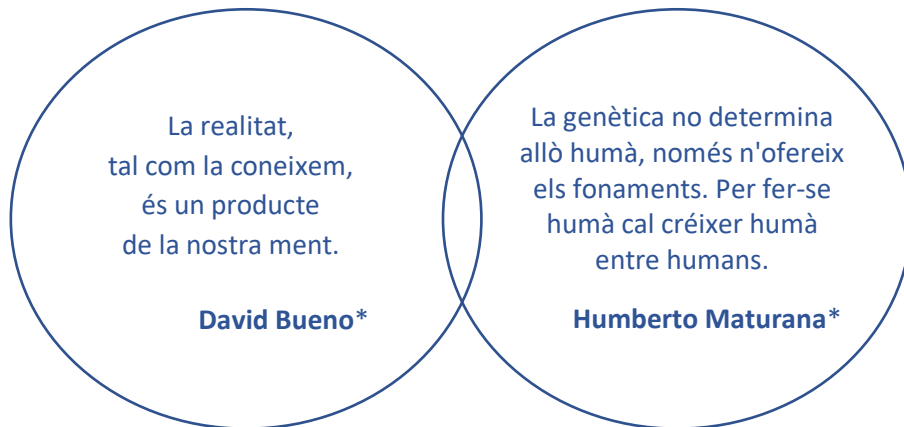
El desenvolupament personal està íntimament connectat amb la qualitat del contacte que s'estableix amb la vida, amb el cultiu de les capacitats que fan possible aquest contacte de qualitat. Aprendre a ser és aprendre a mirar, i a la inversa. Aprendre a mirar és aprendre a ser perquè demana la implicació de totes les capacitats, en fondària. La realitat que ens envolta i la que som, el cosmos, els altres, l'arbre del jardí o el nostre propi interior, tot, tot pot quedar reduït a un escenari pla, percebut i interpretat en funció de la nostra mirada utilitària, o pot esdevenir una realitat viva, sempre oberta, amb la que podem realment establir una relació de veritable estimació i interès. En "com aprenem a mirar" ens ho juguem tot: "*El món és el que veiem, però ens cal aprendre a veure'l*" —subratllava Merleau-Ponty—. A l'escola i a l'entorn familiar, tot hi intervé, tot hi suma, tot hi ajuda.

Procurant tenir ben present tot allò que implica establir una relació significativa amb la realitat (exterior i interior), com hi intervenen les diferents capacitats i quines actituds ho afavoreixen, hem anat treballant en el conjunt de propostes que desitgem compartir.

La seva presentació va precedida d'una mirada a vol d'ocell d'alguns elements que en constitueixen els fonaments. Una exposició més detallada la podreu trobar als diferents articles que mica en mica van alimentant l'apartat de "Reflexions" a www.otsiera.com (www.otsiera.com/reflexions). Hi anem treballant i esperem poder oferir, ben aviat, "la teoria" en un sol document. A les pàgines següents en farem un breu resum per tal de poder passar a presentar la part pràctica, els diversos materials que a dia d'avui tenim desenvolupats: un conjunt de propostes que busca afavorir la relació significativa amb la realitat, tot tenint molt present que els protagonistes del creixement són els nens i les nenes, els nois i les noies. Disposar de recursos que convidin a explorar què vol dir viure una vida plenament humana i com s'aprèn això, pot ajudar a motivar i a acompanyar la seva implicació, i a alimentar l'autoconsciència del repte que tots plegats tenim a les mans.

² Albert Schweitzer. *Souvenirs de mon enfance*. Istra, 1951. p. 66.

En poques paraules...

3

- ✚ Si resulta que la criatura humana neix ben nua, sense "món", sense "realitat"...
- ✚ Si tant és així que si no creix en relació amb altres éssers humans, no entendria allò que els sentits perceben, no tindria paraules, conceptes, idees... no podria pensar. No reaccionaria humanament, ni tan sols es posaria dempeus!
- ✚ Si naixem sense món i sense consciència de ser, sense consciència d'individualitat, de jo...
- ✚ Vol dir que "aprendre" significa construir una realitat, un escenari amb sentit, desenvolupar una individualitat i uns lligams profunds i harmònics entre aquesta i el món de vida del qual forma part.
- ✚ Vol dir que naixem en la més absoluta nuesa, però ben equipats i preparats per aprendre. A punt per a teixir una trama de sentit a partir de la interacció amb altres éssers humans, guiada i ordenada per les paraules, per la percepció, per la creixent memòria personal d'èxits i fracassos, etc. A punt per desenvolupar una consciència de 'jo' al bell mig d'un entorn que va adquirint sentit. A punt per aprendre a interactuar en un medi natural i social, en un escenari de vida concret. A punt per aprendre a mirar i a veure; per aprendre a interessar-nos, a establir profunds lligams amb la vida, amb tot. A punt també per a descobrir que sempre "hi ha més", que la realitat no s'acaba ni es limita a allò que en sabem ni a l'ús que en fem; que mirem el què mirem, el misteri i la meravella d'existir ens envolta i ens penetra.

³ *D. Bueno a *Dialogal*, nº70, p. 29.

*H. Maturana. *Transformación en la convivencia*. Santiago de Chile, Dolmen, p. 33.

- ✚ Preparats, doncs, per créixer i desenvolupar-nos com a éssers humans. Ens agrada dir-ne: preparats per "créixer per dins".
- ✚ Aquest procés tan complex i delicat necessita la implicació de totes les capacitats, de tota l'estructura cognitiva humana en la seva doble dinàmica, de *projecció* i d'*atenció*, en correspondència amb les seves dues funcions essencials. Tot el sistema cognitiu,
 - D'una banda es conjura per generar i sostenir permanentment una percepció unificada de la realitat des de la memòria dels coneixements i experiències prèvies; "percepció" que implica la *projecció* d'un escenari amb sentit així com la posta en marxa de les reaccions emocionals i actitudinals adequades, les que faran possible jugar el millor paper en el joc de la supervivència i de l'acceptació social.
 - De l'altra banda, les capacitats *atenen*. L'ésser s'atura, escolta, mira, s'obre per poder atendre i rebre notícia de la presència de la realitat, sentir la seva existència, el seu batec.
- ✚ La primera modalitat ens dota de capacitat de resposta àgil en cada situació, combinant memòria vital, anàlisi, interpretació i reacció, sempre en funció d'alguna necessitat o expectativa.
- ✚ La segona, en posar-nos en contacte amb "allò que aquí hi ha", alimenta la capacitat de valoració, de reconeixement. Necessitats, expectatives o temors deixen anar les regnes de la cognició, i la persona atén, escolta, mira, rep notícia... i "reacciona". Però aquí la "reacció" pertany a l'àmbit del sentir, implica l'àmbit del "ser" més que no pas al de "fer". Com que s'ha abaixat el volum d'allò conegut, aquí les capacitats en certa manera estrenen allò que veuen, i poden sorprendre's, meravellar-se, deixar-se commoure per l'existència mateixa. Aquí és on neix l'interès gratuït (no condicionat per una necessitat, la que sigui); on neix, o pot néixer, l'experiència de profunda comunió amb tot, el respecte, el sentit de coresponsabilitat.
- ✚ Exercitant les capacitats en el seu dinamisme doble, amb l'acompanyament adult, el 'jo' va creixent porós, deixant-se impregnar pel "món", establint més i més arrels amb la realitat, amb els altres. Pot guanyar llibertat respecte als mecanismes de reacció assumits, a les interpretacions o els *pre-judicis*.
- ✚ Si l'aprenentatge només tingués en compte l'exercici de les capacitats en la primera de les modalitats, el 'jo' d'aquella criatura, d'aquell ésser humà, creixeria tancat sobre sí mateix i la seva pròpia projecció condicionada de la realitat, sense cap "esquerda" que li permetés aixecar els ulls i poder "veure" més enllà del seu mapa.
- ✚ I així com cal tenir en compte les criatures en totes les seves dimensions, no podem deixar de cuidar la qualitat de la relació que els propiciem amb l'entorn natural i social, els models i possibilitats que els oferim des del món adult.
- ✚ Potser no de manera del tot conscient o explícita, però aquest aprenentatge que considera totes les dimensions de la persona sempre ha format part –d'una manera o una altra– de les cultures humanes, del progressiu procés de desenvolupament

dels nens i nenes i la seva integració al món adult. Ara bé, en un moment en què protagonitzem una tan profunda transformació cultural, val la pena tenir-ho explícitament present per no deixar oblidats aspectes que poden ser ben importants. Val la pena pensar i valorar com i quan s'exerciten les capacitats en cada una de les seves dues dinàmiques en unes condicions de vida noves que anem creant dia a dia. Com anem afavorint que la relació amb la realitat i la vida sigui veritablement de qualitat, des de tots els àmbits.

✚ Un objectiu ampli, transversal, que es fa possible a través de qualsevol àrea, en qualsevol àmbit de la vida, quan es propicien les condicions que afavoreixen aquest procés de creixement en profunditat. I que, alhora, demana poder disposar d'espais per a compartir la indagació, la reflexió, la pràctica i la presa de consciència d'allò que significa créixer i les actituds que ho afavoreixen.

✚ Des d'aquesta perspectiva, els materials i diversos recursos que tenim entre mans, volen convidar els nens i nenes, els nois i noies, a explorar:

- la capacitat d'interrogació i l'interès per la realitat
- el cultiu de la mirada atenta, l'actitud contemplativa
- la presa de consciència del goig de desplegar les pròpies possibilitats
- la pràctica de la reflexió i el diàleg
- l'ús del llenguatge simbòlic i metafòric
- el significat de créixer i les actituds que ho fan possible
- el llegat de saviesa de la humanitat
- la diversitat cultural i religiosa del nostre entorn.

Un breu cop d'ull a aquests aspectes ens permetrà presentar els diversos materials de treball que de moment oferim, mostrant al servei de quins objectius hem desenvolupat cada un d'ells, quins continguts contemplem.

Pel que fa a actituds i capacitats

La interrogació

Valorar i alimentar la capacitat de fer-se preguntes. Fer-se una pregunta és estar obert a buscar alguna resposta. Qüestionar-nos és posar en marxa el motor que ens porta a establir contacte viu i dinàmic amb la realitat. Adonar-nos (i celebrar) que sempre hi ha més per a descobrir; que com més comprenem, més preguntes podem fer-nos.

L'atenció sostinguda

Qualsevol aspecte de la realitat, interior i exterior, demana (i ens convida a) ser explorat des de totes les nostres capacitats en actitud atenta; és a dir, des d'un interès que s'atura per poder escoltar, mirar, sentir i acollir. Des d'una consciència que s'estén, que es dirigeix cap alguna cosa, que ens ajuda a passar d'allò més superficial a nivells més profunds. L'atenció no aporta "explicacions", sinó que acreix el nostre interès i el valor que poc a poc percebem en tot allò que ens envolta i som. És una capacitat que cal cultivar, que podem desenvolupar i intensificar.

La pràctica, el gust pel silenci

El silenci com aquella actitud, aquella disposició que ens permet explorar, descobrir, sentir la vida. Res a veure amb una imposició de "no soroll, no paraules". Silenci és aturar-se per adonar-se, callar per escoltar, atenció per estar presents, una forma de poder connectar profundament amb la realitat.

La gratuïtat

Descobrir i constatar el goig que ens comporta fer, escoltar, mirar, dir, jugar,... pel gust de poder-ho fer, perquè en som capaços. Petits i grans necessitem motivació per aprendre i per actuar. Però la font humana de motivació no prové només del que rebem de l'exterior. Descobrir el goig que genera desplegar les pròpies possibilitats, el goig de créixer, afavoreix l'autonomia personal i fa possible iniciar el camí de fer sense esperar res a canvi...

L'ús del llenguatge simbòlic i metafòric

Disposem de diferents llenguatges per a les diferents maneres d'indagar, interpretar, intuir i acollir la realitat, i de poder-ho compartir. El llenguatge descriptiu ens és força familiar i l'anem alimentant amb els continguts conceptuals que anem adquirint. Però també disposem del llenguatge poètic i dels llenguatges no verbals, de les expressions simbòliques, metafòriques i al·legòriques de tota mena, que apel·len a la intuïció, a la imaginació i a la creativitat i ens permeten moure'ns pels àmbits subtils de la realitat, aquells que resulten tan difícils d'atrapar amb paraules. Necessitem, doncs, aprendre a fer servir i familiaritzar-nos amb la pluralitat de llenguatges que la humanitat ha anat desenvolupant.

La capacitat de meravella, l'agraïment, l'interès sincer, el compromís...

Aquestes possibilitats diríem que són fruit del cultiu dels aspectes que acabem de presentar. Però, alhora, van agafant més cos com més les alimentem, com més ocasions de cultiu puguem propiciar.

- *L'admiració, la sorpresa, la meravella...* Ens sorprenem quan ens adonem de les coses; ens en adonem si ens fem preguntes, si treballem l'atenció, etc. Com més present tinguem crear situacions en què el món, una situació, un objecte... deixin d'ésser alguna cosa òbvia, i puguin anar guanyant fondària... millor que millor!

- *L'interès sincer, l'amor, el compromís...* és aquell profund lligam que poc a poc anem teixint amb la vida, amb els altres, i que ens permet tastar el goig de viure, i el goig de viure en plenitud, a qualsevol edat!

Pel que fa als continguts

Prou que sabem que "créixer" (i aprendre'n) forma part de la vida i dels diferents àmbits on aquesta es desplega, a casa i a l'escola, a totes les àrees o a les activitats de lleure; però també som conscients que reservar algun espai específic al servei d'aquest objectiu global, ajuda a donar consistència al conjunt del treball i a interrelacionar els diversos moments i propostes. I ajuda als nens i nenes, als nois i noies, a ***prendre consciència del significat de créixer i les actituds que ho fan possible***. Així doncs, l'aventura humana de la vida i les actituds que fan possible un creixement qualitatiu, en profunditat, serà el que vertebrarà el

conjunt de les propostes. Cadascú és protagonista del propi procés de creixement i per poder-ho veritablement ser, cal tenir temps per a investigar-ho, pensar-hi, parlar-ne, aprofundir-hi.

El llegat de saviesa de la humanitat

Ens agrada parlar de "saviesa" en relació al creixement en profunditat: mica en mica ens fem més savis, més sàvies... I n'aprenem d'aquelles persones que n'han parlat (amb paraules o amb fets, des de la seva experiència vital).

De la mateixa manera que quan aprenem música ens posem en contacte amb el llegat musical de la humanitat, ric i divers, el mateix farem si volem saber-ne més sobre això tan especial que és la saviesa. I aquí se'ns presenta un gran repte que, alhora, ofereix una gran oportunitat: explorar el llegat de saviesa implica posar-se en contacte amb la diversitat cultural i religiosa de la humanitat, ja que aquestes veus i experiències ens arriben des de tota mena de fonts, des de la vida de les comunitats humanes, del passat i del present. És, per tant, un repte, perquè ens força a aproximar-nos i mirar d'interpretar exemples i paraules que ens arriben des d'escenaris culturals i llenguatges ben diversos i, potser, ben diferents dels de l'entorn familiar. I això mateix és també una gran oportunitat.

La diversitat cultural i religiosa del nostre entorn

Explorar el llegat de saviesa ofereix l'oportunitat d'indagar en la diversitat cultural i religiosa de la humanitat en la seva expressió més positiva. Podríem passar-hi de puntetes i aïllar paraules i personatges d'aquelles tradicions culturals i religioses de les que formen part, però ens sembla que seria desapropiar una ocasió (potser única) de posar-se en contacte amb tota aquesta diversitat des de la reflexió, el debat i el diàleg.

Tot allò que forma part de l'entorn vital de les criatures ha de poder ser explorat i compartit a les aules. I la diversitat cultural no només és present a la societat, sinó que n'és un element especialment sensible, sovint generador de conflictes. L'aula ofereix un entorn de llibertat on poder-se fer preguntes, on les coses poden no ser "blanc o negre", on és possible exercir la mirada crítica i adonar-se que la història de la humanitat és plena de llums i d'ombres, llums i ombres que són fruit d'unes actituds personals, on es fa possible interpretar, distingir, valorar... Llums i ombres tenen a veure amb el creixement de les persones.

A més, portar el patrimoni de saviesa a classe, tractant-lo com a llegat que ens pertany a tots, un llegat sense fronteres identitàries, ens sembla que pot actuar d'antídot davant de les dinàmiques d'exclusió i odi, i ajudar-nos a tots plegats a avançar vers la creació d'una societat plural i global. No només ens ho sembla: ho hem pogut constatar en entorns escolars i socials ben diversos.

Per tot això, els continguts que aniran donant gruix a aquests itineraris d'aprenentatge guarden relació directa amb l'exploració del *significat de créixer i de les actituds que ho fan possible*, i la d'aquelles fonts d'aprenentatge que podem tenir a mà, és a dir, *el llegat de saviesa de la humanitat en la seva gran diversitat*. Sense oblidar *l'exercici del llenguatge simbòlic* que ens dota de recursos per a poder interpretar aquest llegat i aprofundir-hi.

Pel que fa als procediments

Si volem uns processos d'aprenentatge eminentment pràctics i vivencials, haurem de tenir en compte procediments i dinàmiques que ho propiciïn: combinarem activitats que ajudin a contextualitzar, a entrar en contacte i desvetllar interès pel tema que ens ocuparà; activitats que demanaran observar, fer-se preguntes, explorar, jugar... Activitats que ens faran conèixer persones que han fet i fan aportacions valuoses. Activitats que demanen temps per la reflexió personal i la interiorització, temps per la reflexió compartida en debat i diàleg, temps per a prendre consciència del camí recorregut, consciència d'allò que hem après, d'allò que més ens ha agradat... temps pel silenci, per l'agraïment i la celebració.

Des de la perspectiva competencial

Uns materials al servei del creixement en profunditat, basats en el treball de la mirada atenta, en l'atenció silenciosa que s'interroga, observa i s'apropa a la realitat,
en la reflexió i el diàleg
en l'exploració del significat de créixer
en el contacte amb el ric i divers llegat de saviesa de la humanitat
en l'ús dels diferents llenguatges

ofereixen l'oportunitat de treballar el conjunt de les competències bàsiques, entre elles,
la competència social i ciutadana
la competència d'aprendre a aprendre
la competència d'autonomia i iniciativa personal
la competència artística i cultural
la competència lingüística i audiovisual

Cap dels objectius competencials que contempla l'àmbit de l'educació en valors (en les seves tres dimensions: personal, interpersonal i social) queda lluny dels objectius de les propostes que tenim entre mans. No cal que ens hi allarguem ara; repassant cada proposta es pot veure com hi entra en joc l'exercici de les diverses competències; també hi aprofundim una mica més a les orientacions que acompanyen cada material.

Posem en pràctica

Sense més preàmbuls, passarem a presentar alguns materials, fent referència a les rutes d'accés des de www.otsiera.com, un lloc web creat per a compartir les propostes que va desenvolupant aquest equip de didàctica, així com també altres reflexions i recursos "en sintonia", d'autoria diversa, sempre amb el desig de sumar esforços.

Al web hi ha un apartat de **Reflexions** (que recull "teoria") i dos apartats amb recursos pràctics. Aquests són:

- ✚ **Propostes didàctiques** que inclou: *Aprendre a mirar* i *Aprendre a viure i conviure*. És on hi ha la majoria dels recursos que comentarem tot seguit.
- ✚ **Més recursos**: amb un *Calaix d'art* (suggeriments d'audicions, art visual, etc.), *Un sac de contes* (contes acompanyats de propostes per poder-los assaborir a fons); i uns *Textos per explorar* (petits textos de saviesa que conviden a aprofundir).

D'una manera o una altra, tots aquests recursos són al servei del creixement interior. Però ens detindrem especialment en presentar, en primer lloc, algunes propostes que busquen propiciar l'atenció sostinguda i d'altres que posen en contacte amb la força del llenguatge simbòlic. I, a continuació, uns itineraris de treball que combinen diversos aspectes i continguts per anar aprofundint, pas a pas, en el creixement interior.

Tots els recursos van acompanyats d'orientacions, suggeriments, aclariments... per això aquí només en fem un llistat ben sumari i us convidem a explorar-los directament.

Algunes propostes per afavorir l'exercici de l'atenció

(totes elles a l'apartat: [otsiera/propostes didàctiques/aprendre a mirar](http://otsiera.com/propostes-didactiques/aprendre-a-mirar))

- **Aquí hi ha més**: inclou activitats i narracions relacionades amb diversos elements de la natura (*la tardor, les pedres, els llegums*), el propi cos (*les mans*), així com una activitat per posar de relleu la possibilitat de veure-hi sempre més i amb més profunditat (*l'ull màgic*).
- **Estirem fils... Què hi ha aquí?**: descobrim l'estreta interrelació entre els elements de la realitat, que com més ens hi fixem, més fils podem estirar, més descobrim i més ens quedarà per descobrir! Mirarem diversos elements de l'entorn i de la natura, aturant-nos especialment en el pa.
- **Hola, hola, qui sóc?** Un fulletó (12 p.) que recull tot un plegat de propostes orientades a afavorir l'actitud de descoberta i atenció plena amb els més petits. Activitats per enriquir les sortides, per "mirar" i jugar amb tots els sentits, per explorar i practicar el silenci, així com a suggeriments de contes, poesia, música, fotografia...

- **L'Emma s'enfila als núvols:** Conte il·lustrat (per Infantil) que convida a observar els núvols tot descobrint el poder de l'amistat i de la música. Inclou una "cançó dels núvols" i algunes propostes d'audicions musicals.
- **En Frederick ens ensenya a recollir raigs de sol:** presentació de l'activitat d'una classe del cicle inicial de primària que recull raigs de sol i colors de la natura després de llegir el conte de Leo Lionni, i d'equipar-se amb peus de gat, orelles d'elefant, boca de formiga...

Familiaritzar-nos amb el llenguatge simbòlic

i amb els diferents llenguatges que ens permeten explorar la realitat i compartir allò que assaborim i percebem.

Necessitem aprendre a fer servir tota mena de llenguatges. L'ús del "llenguatge simbòlic" (és a dir, no descriptiu) serà molt present en els diversos itineraris de treball que presentarem tot seguit (*Tanparlaina, L'Univers: com és que?..., I tu què m'expliques? o La Frida i el senyor Lin*). Però, a més, és l'eix d'algunes propostes relacionades amb l'atenció a l'entorn, amb els "ulls" ben oberts vers l'univers del que formem part.

Les trobareu a l'apartat [otsiera/propostes didàctiques/aprendre a mirar](#) :

- **El rei Yadu i el savi Avadhuta:** el savi Avadhuta va aprendre coses molt importants observant el vent, l'aigua, la terra, les abelles, etcètera. Amb aquest petit relat de la tradició hindú podrem descobrir que les realitats ens lliuren els seus secrets si les sabem escoltar; coneixerem petits textos d'altres tradicions culturals que suggereixen el mateix. I tindrem l'oportunitat de reflexionar sobre què pot ser això de la "saviesa" (i també sobre altres qualitats humanes).
> per Primària (adaptable a una àmplia franja d'edat, vegeu els 'suggeriments')
- **La nit: L'olla de Baio i altres textos:** A partir d'un relat del poble guaraní, podrem posar-nos en contacte amb la nit (i amb el contrast entre nit i dia) des de l'ull del cor, assaborint la realitat nocturna amb l'ajut de poemes, pintures i músiques. Inclou també un relat de l'antic Egipte, sobre com es van separar cel i terra.
> per Primària (adaptable a una àmplia franja d'edat, vegeu els 'suggeriments')
- **Persèfone: la primavera, les estacions:** una invitació a entrar en contacte amb la primavera, amb tots els sentits. Combina tota mena d'activitats (d'exploració, d'atenció, de celebració...), per a diferents edats, amb suggeriments de músiques, poemes, contes... I, també, el relat de l'antiga Grècia sobre l'origen de la primavera: *El rapte de Persèfone*, amb alguna proposta.

A més, l'apartat de "[textos per explorar](#)" (dins de *Més recursos*) es va enriquant, poc a poc, de petits textos carregats de metàfores i símbols: *Nasrudin i les claus, Sona i el llaüt*, etc.

I, és clar, no cal dir-ho, tots els contes ens endinsen en el món del llenguatge simbòlic! El nostre petit "[sac de contes](#)" continuarà omplint-se però, de moment, en

destacaríem tres que subratllen molt especialment aquesta riquesa comunicativa (a: [otsiera/mes recursos/un sac de contes](#)):

- *Epaminondas*: no és gaire savi agafar-se les paraules al peu de la lletra sense interpretar-ne el significat, sense mirar de pescar cap on apunten...
- *L'indi errant que dugué la tardor*: Com podries explicar què és la tardor a algú que no l'ha vist mai? Assaborim les realitats més enllà de les paraules que les volen atrapar...
- *Fer córrer el temps*: com n'és d'important viure les coses per un mateix! Créixer, i créixer en autonomia personal, és font de felicitat.

Els itineraris de treball

Passem a presentar un conjunt de materials que, tal com dèiem més amunt, són propostes per anar aprofundint en tot allò que ens fa créixer de debò. Es tracta d'uns conjunts d'unitats didàctiques i fitxes de treball, acompanyats de les seves corresponents *Guies*, amb orientacions, suggeriments i informacions complementàries. Per tant, no allargarem gaire aquesta presentació, el que desitgem és oferir una idea global d'aquests recursos d'accés lliure i gratuït, i convidar-vos a donar-hi un cop d'ull.

Els podeu trobar a: [otsiera/propostes didàctiques /aprendre a viure i conviure](#).

Sempre els hem imaginat al servei de que cadascú "cuini" la seva pròpia proposta, triant, adaptant, combinant, etcètera. Han entrat a les aules d'escoles d'entorns ben diferents, públiques i concertades, urbanes i rurals.

¿En quin marc? Poden enriquir el treball de l'àmbit de l'educació en valors, en sentit ampli, pensant també en les diferents opcions dels centres pel que fa a oferir una "cultura religiosa" per a tothom.

¿Edats? Allò que hem anat desenvolupant fins ara es centra, molt especialment, en els cicles mitjà i superior de primària, amb algunes propostes que poden ser vàlides pel primer cicle d'educació secundària. Per cada material indiquem la franja d'edat per la que ens sembla que pot ser més adequat. A títol orientatiu, la cordada podria ser aquesta:

- Tercer de Primària: *I tu què m'expliques?*
- Quart curs: *Tanparlaine és el meu país. I: L'Univers: com és que? Des de quan? ...?*
- Cinquè curs: *La Frida i el senyor Lin*
- Sisè curs, 1r d'ESO: *Imhotep i el faraó. I: Parlem de la vida*
- 1r, 2n, 3r d'ESO: *Cinc vides, cinc claus*

I tu què m'expliques?

És, en síntesi, una proposta didàctica al servei de la reflexió sobre la possibilitat de “créixer per dins”, el que això pot significar i les actituds que hi ajuden. Una proposta que avança en diàleg amb el llegat de les diverses tradicions culturals i espirituals de la humanitat. (a: [otsiera/propostes didàctiques/aprendre a viure i conviure/ I tu... \)](#))

✚ Estructurada en sis unitats, està pensada pel treball amb grups de nens i nenes de 8-9 anys.

✚ Per a cada unitat hi ha un **Quadern d'activitats** i una **Guia didàctica**:

- El **Quadern**, en forma de fitxes autònomes, inclou la narració i una sèrie d'activitats.
- La **Guia** conté unes orientacions per aquella unitat més algunes activitats complementàries.

El format permet triar (i imprimir) les activitats que es faran. Ni cal realitzar-les totes, ni cal seguir l'ordre que proposem. El que desitgem és que cada mestre, cada mestra, pugui fer-se seva la proposta, recreant-la i adaptant-la.

Inclou:

- Una **Activitat introductòria**, a partir de la presentació del personatge que farà de fil conductor: en/la Paraorelles.
- **Unitat 1: Otsiera**. Sobre les descobertes de la mirada atenta; l'aportació al grup, el sentit de créixer, a partir d'un relat dels indis de Nord Amèrica.
- **Unitat 2: L'elefant**. Les diferents formes de conèixer, a partir d'un relat que presenta Rumi, savi musulmà.
- **Unitat 3: Shvetaketu**. El que es veu i es toca, i els elements subtils de la realitat; a partir d'un petit diàleg del *Chandogya Upanixad*, text hindú.
- **Unitat 4: La noia del palau**. Sobre els codis de comunicació, paraules 'enigma' i relats simbòlics. A partir d'un relat del *Zohar*, text de la tradició jueva.
- **Unitat 5: La velleta**. El diferent valor de les coses, a partir d'una paràbola evangèlica –cristianisme–.
- **Activitat final: Créixer per dins**. La Mafalda i la Momo ens ajudaran a explorar-ho.

Objectius:

- Prendre contacte amb la nostra mirada. Comprendre que hi ha diferents maneres de mirar, que es pot aprendre a mirar per tal de no quedar-se en una mirada superficial.
- Descobrir, adonar-se de les diferents cares de la realitat; i que hi ha més del que es veu a primera vista.

- Experimentar que interrogar-se és útil per conèixer més i millor.
- Donar a conèixer realitats tangibles / realitats subtils.
- Adonar-se de la dificultat que comporta poder parlar de les realitats subtils.
- Explorar la realitat des de llenguatges diferents, des de diverses vies d'indagació i comunicació.
- Introduir a l'aprenentatge de la lectura i la comprensió del llenguatge simbòlic.
- Conèixer alguns aspectes i aportacions de la cultura dels indis de Nord Amèrica, de l'islam, de l'hinduisme, del judaisme (i del judaisme a Catalunya) així com del cristianisme.
- Fer-se conscient del procés de creixement i que també podem créixer per dins.
- Analitzar la valoració que fan del seu propi aprenentatge.

Tanparlaina és el meu país

- Un conte, acompanyat d'una Guia de Lectura
- Per a 9-10 anys

Un conte, amb un toc d'humor, per descobrir el valor de l'aire que respirem, i molt més. (A: [otsiera/propostes didàctiques/aprendre a viure i conviure/Tanparlaina...](#))

Tana ens presentarà al rei Persidecàs i els estranys fenòmens que passen al seu país. Un llibre que vol encomanar les ganes de ser libèl·lula, de ser sargantana, de poder establir contacte amb la realitat molt i molt de debò. I que pot ser llegit, sense més (nens i nenes de 9-10 anys, aproximadament); o que es pot fer servir com a eina per aprofundir, estirar fils, reflexionar i dialogar en grup sobre... el món, la vida, la saviesa, créixer, l'agraïment, el llenguatge... i més! Al servei de:

- Estimular i cultivar la capacitat de sorpresa, de meravella davant la realitat.
- Descobrir i donar valor a tot allò que podem conèixer i comprendre si "estirem fils", si anem més enllà de les aparences i no ens quedem donant per real únicament allò que és visible.
- Valorar la possibilitat d'aprendre i de comprendre.
- Presentar i valorar l'observació i l'atenció com una capacitat fonamental per descobrir nivells més subtils de la realitat i ampliar-ne la seva comprensió.
- Valorar la saviesa acumulada dels avantpassats.
- Valorar l'aire com un bé compartit que cal respectar i tenir-ne cura.

L'Univers: com és que? Des de quan? ...?

Una proposta al servei d'afavorir i alimentar una actitud indagadora, contemplativa i agraïda vers la realitat. És en aquest context on ens sembla que els relats mítics sobre els orígens de l'Univers i de la vida poden fer aportacions de gran interès.

(A: [otsiera/propostes didàctiques/aprendre a mirar/ Com és que...](#))

- ✚ A partir de 10-11 anys.
- ✚ Una sèrie de relats mítics sobre l'origen de l'univers, més un conjunt de cants i expressions d'agraïment provinents de diverses cultures del món. I una Guia de Lectura amb informacions complementàries i suggeriments de treball.

A partir d'una primer text que narra com se'ls va acudir a Milton Humason i Edwin Hubble la possibilitat que l'univers s'originés a partir d'una gran explosió, podem començar a fer-nos preguntes... I abans, què hi havia abans?

I també assaborir els relats sobre els orígens provinents de les diverses cultures del planeta. Relats que posen de relleu el valor de la terra i de l'aigua, del sol i la lluna, de l'aire, de la vida vegetal i animal, de la vida humana. I com no hi ha poble sobre la terra que no hagi expressat la seva admiració i la seva gratitud per tot plegat!

Inclou:

- Una caixa plena de pèsols
- Observant el cel amb telescopis
- Abans... hi havia el Caos: relat de l'antiga Grècia
- Relat dels orígens del Popol Vuh (maies)
- Pangu, un relat de la Xina
- La Creació segons el llibre del Gènesi
- Alguns relats dels pobles de Nord-Amèrica
- Una narració vikinga (llibre dels Eddas)
- Himne a Aton (antic Egipte)
- Relat dels pobles bantus de l'Àfrica Central
- Izanagi i Izanami: l'origen del món a la tradició japonesa
- Recull de paraules i cants d'agraïment de tots els racons del planeta

Objectius:

- Propiciar una actitud atenta, contemplativa, vers la realitat.
- Alimentar i acompanyar la mirada interrogadora cap el Cosmos, i anar fent camí per tal d'assaborir el fet mateix de l'existència.
- Familiaritzar-se amb l'ús del llenguatge simbòlic: els "textos especials".
- Conèixer alguns relats dels orígens, i relacionar-los amb l'entorn cultural que els va generar.
- Buscar i crear formes d'expressar i comunicar l'agraïment per l'existència.

La Frida i el senyor Lin

- ✚ Un itinerari d'exploració compartida sobre el creixement interior, per al Cicle Superior de Primària.
- ✚ En sis unitats, més una Guia de treball

(El trobareu a: [otsiera/propostes didàctiques/Aprendre a viure i conviure/ La Frida...](#))

Seguint un enigma de Confuci, un grup de nois i noies investiguen què implica créixer com a éssers humans. *Rén* serà una "paraula enigma" que s'anirà omplint de contingut a mesura que el grup va reunint noves pistes. Les recerques de la Frida i la seva colla, així com les aportacions de les seves famílies, ens permetran explorar les paraules de Confuci, de Moisès, Jesús, Muhàmmad, el Buda, Wangari Maattai, Irena Sendler i altres.

El material està organitzat en sis unitats, independents entre si. No segueix un ordre cronològic, ni s'hi pressuposa cap mena de graduació. Vol ser com un mosaic en el qual totes les veus, sigui quin sigui el seu temps i lloc d'origen, siguin aquí, presents avui, amb nosaltres, oferint-nos les seves aportacions.

Aquestes unitats són:

- **La Frida i el senyor Lin** (unitat introductòria)
- **Muhàmmad i el llibre de l'Univers**
- **Moisès i la manera de fer les coses**
- **Les preguntes que es feia el Buda**
- **El tresor i altres pistes de Jesús**
- **Confuci ens parla de *rén***

Inclou alguns materials complementaris relacionats amb els suggeriments de treball plantejats:

- 2 contes: *Lambert* i *Epaminondas*
- 2 audios: la crida del muetzí i el so del nei
- 1 *powerpoint*: Jesús a l'art occidental
- 1 vídeo: "El colibrí", de Wangari Maathai

Objectius:

- Prendre més consciència del creixement humà com a responsabilitat i repte de tot ésser humà; tot descobrint que és una condició compartida per una humanitat que fa temps que ho sap i s'ho planteja: *ren, ubuntu, runakay, créixer per dins...*
- Relacionar el creixement amb el desenvolupament de la capacitat de fer-se preguntes, d'atenció, d'autonomia personal, d'escolta interior, de prendre cura de la terra i dels altres.
- Entrar en contacte amb exemples propers que mostren el valor de la qualitat humana, el valor de créixer de debò, i els fruits que se'n desprenen, com són l'interès, el compromís, la pau, la joia, la capacitat de meravella o l'estimació.

- Explorar les orientacions i suggeriments que ofereix el llegat de saviesa de la humanitat, afavorint la descoberta de semblances i coincidències d'aportacions que provenen de fonts ben diverses.
- Compartir i donar visibilitat a les aportacions fetes des de la diversitat cultural present a les aules.
- Aprofundir en el treball d'interpretació dels llenguatges simbòlics.
- Comprendre el coneixement (i el creixement) com un camí que sempre podem continuar enriquint.

Imhotep i el faraó

Una narració que ens endinsa en el món egipci de fa cinc mil anys, els temps de la primera de les piràmides, un itinerari de recerca sobre l'aventura del coneixement i de la vida, de la mà de JP. Lauer i de la jove egiptòloga Claudine.

- per a 12-14 anys.
- un llibre (text de Teresa Guardans; amb il·lustracions de Jaume Bosch i editat per Lalè) i una **Guia de lectura** amb informacions complementàries i suggeriments de treball.

Trobareu tota la informació sobre el llibre, i les propostes de treball a:

[otsiera/propostes didàctiques/Aprendre a viure i conèixer/Imhotep i el faraó](#)

Com a recursos complementaris, al servei de les diverses activitats proposades, s'inclou:

- el text de la narració, de descàrrega lliure
- una galeria fotogràfica
- un vídeo sobre Jean-Philippe Lauer
- i el *powerpoint: Qui és qui*

De què ens parla?

Del coneixement com a aventura compartida al servei de la vida. D'estimar la vida. De fer-se'n responsables. De tenir cura de la Terra, dels rius, del benestar de tothom. De la cordada inter-generacional, de treballar en equip. De felicitat. Però no d'aquella felicitat *express* que sorgeix del reconeixement immediat dels "amics", sinó d'una felicitat d'una altra mena que es va fent present poc a poc... I, és clar, ens parla d'Egipte!

I ens en parla algú que de tot això en sabia molt, Jean-Philippe Lauer (1902-2001), un arquitecte que va dedicar la vida a reconstruir la primera de totes les piràmides, la del faraó Djoser a Sakkara. I que no va deixar de fer-se preguntes sobre el sentit de totes aquelles pedres i sobre l'arquitecte que en va tenir la idea, Imhotep.

Imhotep, un personatge fascinant: sacerdot d'Heliòpolis, savi, observador, impulsor de la creació de les Cases de la Vida, conseller del faraó Djoser...

En resum, una narració que ens parla de l'aventura humana, dels reptes que van afrontar els habitants de l'antic Egipte fa 5000 anys i dels que se'ns presenten avui... Sense oblidar la curiositat i el treball de la Claudine, la jove que es va interessar per aquell vell arquitecte i que ens en dóna notícia.

Objectius:

L'objectiu global, tant si la narració es treballa a final de Primària com a primer d'ESO, es convidar a reflexionar i a parlar de la vida, del significat de fer-se gran i de preparar-se per "senders de llarg recorregut".

Un cop d'ull a vol d'ocell dels continguts que destacaríem, pot donar idea de molts altres objectius que se'n poden desprendre de la lectura:

Algunes actituds i temes que impregnen el text

- Els anys com a font d'experiència.
- Estimar allò que fas i fer-ho de debò.
- El valor del treball en equip. Saber escoltar, compartir.
- Les ganes de comprendre. Fer-se preguntes, buscar solucions.
- La curiositat, no donar res per fet.
- El lligam entre generacions.
- El saber: un tresor que no deixa de créixer des d'antic. L'aportació del propi gra de sorra.
- Tenir cura de la Terra, tenir cura de la vida. La interdependència de les trames de la vida.
- La importància d'afrontar el desànim. Acréixer la paciència. La confiança.
- L'interès creix si s'alimenta.
- El silenci que enriqueix.
- Gratitude vers les aportacions d'uns i altres.

Coneixements sobre Egipte

- La societat: el faraó, els sacerdots, els escribes, els diversos oficis, l'agricultura.
- Les Cases de la Vida: el saber al servei de la vida.
- El Nil: la importància de l'aigua. La gestió de recursos.
- El panteó egipci: els principals déus.
- Altres creences: la vida eterna, el *ka* (la força vital). La momificació.
- Les piràmides: el sentit de les piràmides. Evolució en la construcció.
- Cronologia: una civilització mil·lenària.

Parlem de la vida

Continua l'exploració sobre el significat de créixer, ara en contacte amb una pluralitat de situacions i de veus del món contemporani.

- Per a 12-14 anys
- Unes fitxes de treball estructurades en dos conjunts complementaris:

- ***Els dos llops. Llums i ombres***
- ***Parlem de la vida. Testimonis personals***
- Més un petit recull de ***Consells de saviesa***

- I la ***Guia***, compartint reflexions i suggeriments

Ho trobareu a:

[otsiera/propostes didàctiques/aprendre a viure i conviure/Parlem de la vida](#)

En contacte amb alguns testimonis, algunes experiències personals, podrem valorar una mostra ben diversa d'actituds, emocions, activitats i opcions, i la seva relació amb el creixement en profunditat.

Veurem que al nostre entorn no tot ens agrada, hi ha aspectes positius i també hi ha conflictes, incomprensió, enfrontaments, però ens adonarem que no són "coses que passen", en abstracte. Les actituds de les persones hi juguen un paper essencial. Descobrirem que "llums" i "ombres" són dues possibilitats presents en cadascú; decidir quina d'elles alimentem, i intentar-ho, té relació directa amb "créixer per dins".

La proposta interrelaciona doncs, la mirada vers algunes realitats difícils que formen part del nostre entorn social i la presa de consciència de la possibilitat humana de creixement.

Per a facilitar l'itinerari de treball el conjunt d'exemples i experiències s'estructura en dos conjunts temàtics:

- **Llums i ombres: explorem les diverses cares de la realitat.** El relat dels dos llops i algunes experiències personals relacionades amb fets contemporanis ens permetran qüestionar-nos sobre les llums i les ombres de les realitats socials i les actituds humanes que hi tenen a veure. Descobrirem que sempre hi ha més d'una possibilitat.
- **Testimonis personals: en què em fan pensar.** Un recull de reflexions personals sobre la vida, les pròpies opcions, la felicitat, els reptes, etc., ens convida a explorar què ens ajuda a créixer i què ens aporta. Un treball que s'enriquirà recollint altres testimonis des de l'entorn pròxim (família, escola, població, esdeveniments propers...).
- El penúltim pas, serà explorar si tot plegat pot tenir relació amb alguns consells i pistes que ens arriben des de diverses tradicions de saviesa.
- I, finalment, arriba el moment de celebrar l'oportunitat que tenim de viure en profunditat, de desenvolupar-nos, de créixer de debò. Créixer per dins és fruit d'un camí que descobrim cada dia, a totes les edats, i que –si ho volem– ens pot portar ben lluny. A tall de cloenda, s'inclouen alguns suggeriments de músiques i poemes.

Imhotep i el faraó i Parlem de la vida són dues propostes independents però teixides amb els mateixos fils conductors i, per tant, es complementen molt bé entre sí.

De qualsevol proposta se'n desprenen un ventall de possibilitats, i cadascú se les va fent seves triant i adaptant segons els aspectes en els que vulgui aprofundir més especialment. En [un document a part](#) (que trobareu a la mateixa secció) posem de relleu algunes possibilitats que ofereixen aquests dos materials per a qui els vulgui *explorar des de "cultura religiosa"*.

Per exemple, **Imhotep i el faraó** pot donar peu a treballar el tema de la mitologia i de la sacralització de persones i realitats; així com a fer una mirada a la diversitat religiosa a partir del calendari interreligiós, les celebracions, les festivitats.

A *Parlem de la vida* les situacions de conflicte i la necessitat de practicar el diàleg hi són molt presents. Pot ser un bon moment per a abordar el diàleg interreligiós. Al document esmentat hi trobareu suggeriments i recursos.

Cinc vides, cinc claus

Cinc biografies que conviden a posar-se a la pell de cinc personatges que han tingut un paper rellevant a la història de la humanitat, compartir els seus interrogants i escoltar amb les orelles dels qui els escoltaven.

- ✚ per 13-16 anys
- ✚ Cinc fulletons que podreu consultar i descarregar a [Otsiera/Propostes didàctiques.....](#)

Cada títol inclou una narració biogràfica més un segon apartat sobre la tradició cultural-religiosa sorgida a partir de, o en relació amb, el personatge en qüestió.

En aquest cas, no hi ha una Guia que acompanyi el text, ni una proposta d'activitats. Són els mateixos textos, i tota la informació que ofereixen, els que conviden a la reflexió, al treball personal i al debat.

Inclou:

- Cinc vides, cinc claus: una introducció
- **Satyakama Jabala vol saber qui és**
- **Siddharta Gautama: per pròpia experiència**
- **Rabí Hil·lel i els orígens del Talmud**
- **Yeshua i el Regne**
- **Muhàmmad: una sola tribu**
- Final de trajecte

S'hi podria afegir una "sisena clau", escrita amb posterioritat, que podeu trobar en el mateix apartat: [Guru Nanak i la comunitat sikh](#).

Alguns fragments de la introducció

Hi ha persones budistes, cristianes o musulmanes; n'hi ha de jueves, baha'is, sikhs, hindús, taoistes, xintoistes, humanistes, universalistes... la llista de possibilitats és molt àmplia. Prou que ho sabem. També hi ha persones que no s'identifiquen amb cap d'aquestes possibilitats. O amb més d'una. I si ens hi fixem una mica més, veiem que no està gens clar què volen dir aquests noms, perquè cada un d'ells agrupa gent que pensa de maneres ben diferents, homes i dones que actuen, viuen i senten de formes molt diverses. Fins i tot oposades. [...]

Potser un bon dia t'agafa el rampell i en tens ben bé prou d'haver de viure conflictes sense entendre'ls ni poc ni molt; d'haver de ballar danses no triades; d'haver de decidir, vulgues que no, que si creus o no creus temes que ni et van ni et venen. O et van i et venen,

però d'una manera ben diferent. Un dia en què en tens ben bé prou de repetir opinions d'altres; o de dur-los-hi la contrària que, fa o no fa, ve a ser el mateix.

I, aleshores, què? Per on començar? Davant de versions tan oposades sobre els mateixos fets i els mateixos personatges, davant d'un tal popurri d'elements relacionats (històrics, religiosos, filosòfics i més), per on entrar?

"Pel començament! per on, sinó?" -diu amb tot l'aplom-. I, el primer que descobreixes és que això del "començament" ja és una decisió força arbitrària, perquè agafes un fil, l'estires, i et porta a un altre fil. I aquell fins a un altre, i un altre. [...] "Aquí començo, aquest serà un punt de partida". I, com a "punts de partida" tries alguns personatges, persones destacades d'aquest moviment o d'aquell altre. Els tries i et proposes acostar-t'hi com si fos la primera vegada que en sents a parlar, perquè saps que així et podràs guiar per allò que descobreixis pas a pas. [...] Poses en funcionament la creativitat, l'empenta per recollir informacions de tota mena. I la imaginació, que no falti. Cal imaginació per poder reconstruir la vida, les emocions, les preguntes i les propostes de persones que van viure fa... 2500 anys..., o 1500, o 500, o 150... Per reconstruir uns mons que ens queden molt i molt lluny! I, a mesura que avances, creix dins teu un interrogant. Primer era tan dèbil que no en feies cas però..., creix i creix, fins a ser una gran evidència, un interrogant com ara això: "què té a veure el que ensenya el *meu* personatge, amb tot el que s'ha arribat a organitzar en el seu nom?".

Aquestes línies ja indiquen l'esperit que vol impregnar aquests cinc relats (sis, si tenim en compte el que fa referència a Guru Nanak), uns relats que també inclouen petits requadres amb textos i altres informacions complementàries.

Cada un d'ells va acompanyat, a més, d'un apèndix "*Per a saber-ne més de...*" la tradició religiosa a la qual pertany el protagonista. Són com unes pinzellades ràpides, com un esbós de les línies que s'obren després d'ells. Un dibuix molt esquemàtic per a situar a qui desitgi "saber-ne més", oferint uns quants indicis de per on continuar la recerca.

Objectius

- Conèixer una sèrie de personatges que han tingut gran influència a la història de la humanitat: el seu temps, les seves vides, les seves inquietuds i aportacions.
- Dotar de recursos per començar a explorar i a analitzar les tradicions religioses.
- Investigar l'origen i evolució d'alguns elements essencials que configuren les cultures religioses presents als nostres pobles i ciutats.
- Oferir elements per interpretar la diversitat religiosa del segle XXI. Així com els conflictes que es poden generar.
- Aprendre a contextualitzar. A distingir entre el vi i la copa, a interpretar les formes canviants i a tenir en compte els condicionants culturals.
- Propiciar l'oportunitat d'assaborir una acurada tria del llegat de saviesa provinent d'una diversitat de fonts culturals.

Fins aquí hem arribat. Això és el que de moment podem oferir. El treball continua, hi ha més d'un projecte a l'obrador, a més del propòsit de no deixar d'alimentar "el bagul de saviesa", el "sac de contes", "el calaix de l'art", les "reflexions"... és a dir, els diversos apartats d'otsiera.com, aquest espai amb el què desitgem poder aportar el nostre granet de sorra a una educació interessada pel cultiu de la qualitat humana.

*L'Equip de Didàctica del Cetr
redacció: Maria Fradera i Teresa Guardans*

Si desitgeu contactar amb nosaltres, ho podeu fer a: otsiera@otsiera.com